

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

13. januar 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – fælles politik for asyl og subsidær beskyttelse – standarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse – direktiv 2011/95/EU – artikel 12 – udelukkelse fra anerkendelse som flygtning – statsløs af palæstinensisk oprindelse, der er registreret hos De Forenede Nationers Nødhjælps- og Arbejdsagentur for palæstinensiske flygtninge i Mellemøsten (UNRWA) – betingelserne for uden videre at have ret til at blive omfattet af direktiv 2011/95 – bortfald af UNRWA's beskyttelse eller bistand«

I sag C-507/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager, Tyskland) ved afgørelse af 14. maj 2019, indgået til Domstolen den 3. juli 2019, i sagen

Bundesrepublik Deutschland

mod

XT,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Prechal, Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Tredje Afdeling, og dommerne N. Wahl, F. Biltgen og L.S. Rossi (refererende dommer),

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: kontorchef D. Dittert,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 10. juni 2020,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Bundesrepublik Deutschland ved A. Schumacher, som befuldmægtiget,
- den tyske regering ved J. Möller, R. Kanitz og D. Klebs, som befuldmægtigede,
- den belgiske regering ved P. Cottin, C. Pochet og M. Van Regemorter, som befuldmægtigede,
- den franske regering ved D. Dubois, som befuldmægtiget,

* Processprog: tysk.

– Europa-Kommissionen ved M. Condou-Durande, G. Wils og C. Ladenburger, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 1. oktober 2020,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 12, stk. 1, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse (EUT 2011, L 337, s. 9).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem Bundesrepublik Deutschland og XT vedrørende et afslag på den ansøgning om international beskyttelse, som XT har indgivet med henblik på at opnå flygtningestatus.

Retsforskrifter

Folkeretten

Genèvekonventionen

- 3 Konventionen om flygtnings retsstilling, undertegnet i Genève den 28. juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, bind 189, s. 150, nr. 2545 (1954)), trådte i kraft den 22. april 1954. Den er blevet suppleret af og ændret ved protokollen om flygtnings retsstilling, der blev indgået i New York den 31. januar 1967, og som trådte i kraft den 4. oktober 1967 (herefter »Genèvekonventionen«).
- 4 Genèvekonventionens artikel 1, afsnit D, bestemmer:

»Denne konvention skal ikke finde anvendelse på personer, som for nærværende nyder beskyttelse eller bistand fra andre organer eller institutioner under De Forenede Nationer end De Forenede Nationers højkommisær for flygtninge.

Såfremt af en eller anden grund denne beskyttelse eller bistand er bortfaldet, uden at disse personers forhold er blevet endeligt fastlagt i overensstemmelse med de derpå sigtende beslutninger, vedtagne af De Forenede Nationers plenarforsamling, skal disse personer uden videre være berettiget til at nyde de i denne konvention omhandlede fordele.«

De Forenede Nationers Nødhjælps- og Arbejdsagentur for palæstinensiske Flygtninge i Mellemøsten

- 5 Resolution nr. 302 (IV) fra De Forenede Nationers Generalforsamling af 8. december 1949 om hjælp til palæstinensiske flygtninge oprettede De Forenede Nationers Nødhjælps- og Arbejdsagentur for palæstinensiske Flygtninge i Mellemøsten (*United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (UNRWA)). Dette organs opgave er at tjene palæstinensiske flygtnings velfærd og menneskelige udvikling.

- 6 Ifølge punkt VII.C og VII.E i UNRWA's konsoliderede instrukser om adgangsbetingelser og registrering (*Consolidated Eligibility and Registration Instructions*) omfatter UNRWA's operationsområde (»*area of operation*«) fem sektorer (»*fields*«) nemlig Gazastriben, Vestbredden (herunder Østjerusalem), Jordan, Libanon og Syrien.

EU-retten

Direktiv 2004/83/EF

- 7 Artikel 12, stk. 1, litra a), i Rådets direktiv 2004/83/EF af 29. april 2004 om fastsættelse af minimumsstandarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som flygtninge eller som personer, der af anden grund behøver international beskyttelse, og indholdet af en sådan beskyttelse (EUT 2004, L 304, s. 12) bestemte:

»1. En tredjelandstatsborger eller statsløs er udelukket fra at blive anerkendt som flygtning, hvis:

- a) den pågældende falder inden for anvendelsesområdet for artikel 1D i Genèvekonventionen om beskyttelse eller bistand fra andre FN-organer eller -agenturer end De Forenede Nationers Højkommissariat for Flygtninge. Hvis en sådan beskyttelse eller bistand af en eller anden grund er bortfaldet, uden at de pågældendes stilling er definitivt afgjort i overensstemmelse med de relevante resolutioner, der er vedtaget af FN's Generalforsamling, skal sådanne personer uden videre have ret til at blive omfattet af dette direktivs bestemmelser.«

Direktiv 2011/95

- 8 Følgende anføres i 1., 4., 16., 23. og 24. betragtning til direktiv 2011/95:

»(1) Der skal foretages en række materielle ændringer af [direktiv 2004/83]. Direktivet bør af klarhedshensyn omarbejdes.

[...]

(4) Genèvekonventionen og protokollen udgør hovedhjørnestenen i det internationale retssystem til beskyttelse af flygtninge.

[...]

(16) Dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, som bl.a. anerkendes i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Direktivet tilsigter navnlig, at asylansøgere og deres ledsagende familiemedlemmers menneskelige værdighed og ret til asyl respekteres fuldt ud, og at anvendelsen af chartrets artikel 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 og 35 fremmes, og direktivet bør derfor gennemføres i overensstemmelse hermed.

[...]

(23) Der bør fastsættes standarder for definitionen og indholdet af flygtningestatus som en vejledning til medlemsstaternes kompetente nationale myndigheder i forbindelse med anvendelse af Genèvekonventionen.

(24) Det er nødvendigt at indføre fælles kriterier for anerkendelse af asylansøgere som flygtninge i overensstemmelse med Genèvekonventionens artikel 1.«

9 Dette direktivs artikel 2 med overskriften »Definitioner« fastsætter:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

d) »flygtning«: en tredjelandstatsborger, som i kraft af en velbegrundet frygt for forfølgelse på grund af race, religion, nationalitet, politisk anskuelse eller tilhørsforhold til en bestemt social gruppe opholder sig uden for det land, hvor den pågældende er statsborger, og som ikke kan eller, på grund af en sådan frygt, ikke vil påberåbe sig dette lands beskyttelse, eller en statsløs person, som opholder sig uden for det land, hvor han tidligere havde sit sædvanlige opholdssted, af samme grunde som anført ovenfor, og som ikke kan eller, på grund af en sådan frygt, ikke vil vende tilbage til dette land, og som ikke er omfattet af artikel 12

[...]

n) »hjemland«: det land eller de lande, hvor ansøgeren er statsborger eller, for så vidt angår statsløse, har haft sit sædvanlige opholdssted.«

10 Direktivets artikel 11 med overskriften »Ophør« bestemmer i stk. 1:

»En tredjelandstatsborger eller statsløs ophører med at være anerkendt som flygtning, hvis den pågældende:

[...]

f) hvis der er tale om en statsløs, kan vende tilbage til det land, hvor den pågældende havde sit sædvanlige opholdssted, fordi de omstændigheder, ifølge hvilke den pågældende er blevet anerkendt som flygtning, ikke længere består.«

11 Samme direktivs artikel 12 med overskriften »Udelukkelse« har følgende ordlyd:

»1. En tredjelandstatsborger eller statsløs er udelukket fra at blive anerkendt som flygtning, hvis:

a) den pågældende falder inden for anvendelsesområdet for artikel 1, afsnit D, i Genèvekonventionen om beskyttelse eller bistand fra andre FN-organer eller -agenturer end De Forenede Nationers Højkommissær for Flygtninge. Hvis en sådan beskyttelse eller bistand af en eller anden grund er bortfaldet, uden at de pågældendes stilling er definitivt afgjort i overensstemmelse med de relevante resolutioner, der er vedtaget af FN's Generalforsamling, skal sådanne personer uden videre have ret til at blive omfattet af dette direktivs bestemmelser

b) den pågældende af de kompetente myndigheder i det land, hvor han eller hun har taget ophold, anerkendes som havende de rettigheder og pligter, der knytter sig til besiddelse af statsborgerskab i dette land eller rettigheder og pligter svarende hertil.

2. En tredjelandstatsborger eller statsløs er udelukket fra at blive anerkendt som flygtning, hvis der er tungtvejende grunde til at antage at:

a) den pågældende har begået en forbrydelse mod freden, en krigsforbrydelse eller en forbrydelse mod menneskeheden, som defineret i de internationale instrumenter, der er udarbejdet for at træffe forholdsregler mod sådanne forbrydelser

- b) den pågældende har begået en alvorlig ikke-politisk forbrydelse uden for asyllandet forud for anerkendelsen af vedkommende som flygtning, hvilket forstås som tidspunktet for udstedelse af opholdstilladelse på grundlag af tildeling af flygtningestatus; særligt grusomme handlinger kan betegnes som alvorlige ikke-politiske forbrydelser, også selv om de begås under foregivelse af, at de har et politisk mål
- c) den pågældende har gjort sig skyldig i handlinger, der er i strid med De Forenede Nationers mål og grundsætninger som fastlagt i præamblen til og artikel 1 og 2 i De Forenede Nationers pagt.

3. Stk. 2 finder anvendelse på personer, der anstifter til eller på anden måde deltager i at begå de deri nævnte forbrydelser eller handlinger.«

12 Artikel 14 i direktiv 2011/95 er sålydende:

»1. Med hensyn til ansøgninger om international beskyttelse, der er indgivet efter ikrafttrædelsen af direktiv [2004/83], skal medlemsstaterne tilbagekalde, afslutte eller afslå at forlænge en tredjelandstatsborgers eller statsløs persons flygtningestatus, der er tildelt af et regeringsorgan, et administrativt organ, et retsligt eller kvasiretligt organ, såfremt den pågældende ikke længere opfylder betingelserne for at blive betragtet som flygtning, jf. artikel 11.

[...]

3. Medlemsstaterne skal tilbagekalde, afslutte eller afslå at forlænge en tredjelandstatsborgers eller statsløs persons flygtningestatus, såfremt den berørte medlemsstat, efter at den pågældende er blevet tildelt flygtningestatus, konstaterer, at den pågældende:

- a) burde have været eller er udelukket fra at opnå flygtningestatus, jf. artikel 12

[...]«

Direktiv 2013/32/EU

13 Følgende er anført i 18. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/32/EU af 26. juni 2013 om fælles procedurer for tildeling og fratagelse af international beskyttelse (EUT 2013, L 180, s. 60):

»Både medlemsstaterne og ansøgerne om international beskyttelse har interesse i, at der træffes hurtig afgørelse om ansøgninger om international beskyttelse, dog således at det ikke sker på bekostning af udførelsen af en korrekt og fuldstændig sagsbehandling.«

14 Direktivets artikel 2 er affattet som følger:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

- c) »ansøger«: en tredjelandstatsborger eller statsløs, der har indgivet en ansøgning om international beskyttelse, hvorom der endnu ikke er truffet endelig afgørelse

[...]

f) »besluttende myndighed«: enhver domstolslignende eller administrativ instans i en medlemsstat, der er ansvarlig for behandlingen af ansøgninger om international beskyttelse, og som er kompetent til at træffe afgørelse i første instans i sådanne sager

[...]«

15 Nævnte direktivs artikel 46 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at ansøgere har ret til effektive retsmidler ved en domstol eller et domstolslignende organ i forbindelse med følgende:

a) en afgørelse, der er truffet om deres ansøgning om international beskyttelse, herunder en afgørelse:
i) om at betragte en ansøgning som grundløs hvad angår flygtningestatus og/eller subsidiær beskyttelsesstatus

[...]

[...]

3. For at efterkomme stk. 1 sikrer medlemsstaterne, at effektive retsmidler omfatter en fuldstændig og ex-nunc-undersøgelse af både faktiske og retlige omstændigheder, herunder, hvor det er relevant, en undersøgelse af behovene for international beskyttelse i henhold til direktiv [2011/95], i det mindste i klageprocedurer ved en domstol eller et domstolslignende organ i første instans.

[...]«

Tysk ret

16 Direktiv 2011/95 blev gennemført i tysk ret ved Asylgesetz (asylloven) i den affattelse, der blev offentliggjort den 2. september 2008 (BGBl. 2008 I, s. 1798, herefter »AsylG«).

17 AsylG's § 3, stk. 3, gengiver i det væsentlige dette direktivs artikel 12, stk. 1, litra a).

18 AsylG's § 77, stk. 1, bestemmer:

»I sager, der er omfattet af denne lov, skal retten foretage sin bedømmelse på grundlag af de faktiske og retlige omstændigheder, der forelå på tidspunktet for det sidste retsmøde; træffes afgørelsen uden mundtlig forhandling, er tidspunktet, hvor afgørelsen træffes, afgørende. [...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

19 XT, der er en statsløs palæstinenser født i 1991 i Damaskus (Syrien), er indehaver af et registreringskort fra UNRWA som følge af sit tilhørsforhold til flygtningelejren Yarmouk, der er beliggende i den sydlige del af Damaskus.

20 Mellem oktober 2013 og den 20. november 2015 udførte XT løsarbejde i Libanon, hvor han var bosiddende. Da han ikke kunne få opholdstilladelse dér og frygtede, at han ville blive udvist af de libanesiske sikkerhedsstyrker, besluttede han ultimo november 2015 at vende tilbage til Syrien, til byen Qudsaya, der er beliggende vest for Damaskus, hvor hans familiemedlemmer bor.

- 21 Som følge af krigen og de meget dårlige levevilkår i Syrien forlod XT nogle dage senere dette land, hvor han er bange for at blive fængslet, hvis han vender tilbage. Inden XT forlod Syrien, havde Det Hashemitiske Kongerige Jordan og Den Libanesiske Republik desuden lukket deres grænser for palæstinensiske flygtninge, der befandt sig i Syrien.
- 22 XT ankom til Tyskland i december 2015 og indgav dér en ansøgning om international beskyttelse i februar 2016.
- 23 Ved afgørelse af 29. august 2016 gav Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (forbundskontoret for migration og flygtninge, Tyskland) afslag på XT's ansøgning om at opnå flygtningestatus, men tildelte ham subsidiær beskyttelsesstatus.
- 24 Ved dom af 24. november 2016 gav Verwaltungsgericht (forvaltningsdomstol, Tyskland) XT medhold og pålagde forbundskontoret for migration og flygtninge at tildele ham flygtningestatus med den begrundelse, at det, uafhængigt af enhver forudgående forfølgelse, fulgte af den aktuelle situation i Syrien, at XT løb en risiko for forfølgelse af vægtige grunde, der var opstået, efter at han forlod det syriske område, og som ikke kun var knyttet til hans udrejse, men også til hans indgivelse af en ansøgning om international beskyttelse og hans ophold i udlandet.
- 25 Ved dom af 18. december 2017 forkastede Oberverwaltungsgericht (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Tyskland) en anke iværksat af Bundesrepublik Deutschland, repræsenteret ved forbundskontoret for migration og flygtninge, til prøvelse af Verwaltungsgerichts (forvaltningsdomstol) dom, idet Oberverwaltungsgericht (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) i det væsentlige fandt, at XT som statsløs af palæstinensisk oprindelse skal anses for at være flygtning som omhandlet i den bestemmelse i tysk ret, der gennemfører artikel 12, stk. 1, litra a), i direktiv 2011/95. Ifølge denne ret havde XT nemlig været omfattet af UNRWA's beskyttelse, som var bortfaldet af grunde, der ikke var udtryk for hans vilje. Ved sin udrejse fra Syrien befandt XT sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, således at hans udrejse ikke havde været frivillig, hvilket blev bekræftet ved tildelingen af subsidiær beskyttelse. Nævnte ret præciserede desuden, at XT på tidspunktet for sin udrejse ikke var omfattet af UNRWA's beskyttelse i de øvrige sektorer af operationsområdet, og at Det Hashemitiske Kongerige Jordan og Den Libanesiske Republik allerede forud for hans udrejse fra Syrien havde lukket deres grænser for palæstinensiske flygtninge, som opholdt sig i Syrien.
- 26 Bundesrepublik Deutschland har iværksat revisionsanke til prøvelse af denne dom ved den forelæggende ret.
- 27 Den forelæggende ret har dels præciseret, at ingen af de grunde til udelukkelse fra flygtningestatus, der er omhandlet i artikel 12, stk. 1, litra b), og artikel 12, stk. 2 og 3, i direktiv 2011/95, finder anvendelse på XT. Dels opfylder XT de betingelser, der er fastsat i dette direktivs artikel 12, stk. 1, litra a), første punktum, hvoraf det i det væsentlige fremgår, at statsløse af palæstinensisk oprindelse er udelukket fra at blive anerkendt som flygtninge, hvis de er omfattet af UNRWA's beskyttelse eller bistand. For det første var UNRWA's mandat således blevet forlænget frem til den 30. juni 2020, for det andet var XT registreret hos UNRWA, hvilket er tilstrækkeligt bevis for, at han faktisk har været omfattet af dette organs beskyttelse eller bistand, og for det tredje var XT omfattet af denne beskyttelse eller bistand kort tid inden indgivelsen af ansøgningen om international beskyttelse, eftersom han var registreret som familiemedlem i UNRWA's lejr i Yarmouk.
- 28 Den forelæggende ret har derimod rejst tvivl med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt XT opfylder de i artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 fastsatte betingelser for, at anvendelsen af nævnte udelukkelse er ophørt, hvoraf det i det væsentlige fremgår, at hvis UNRWA's beskyttelse eller bistand af en eller anden grund er bortfaldet, uden at stillingen for de personer, der var omfattet heraf, er definitivt afgjort i overensstemmelse med de relevante resolutioner, der er vedtaget af FN's Generalforsamling, skal sådanne personer uden videre have ret til at blive omfattet af bestemmelserne i direktiv 2011/95.

- 29 Den forelæggende ret ønsker for det første oplyst, om der med henblik på at afgøre, om UNRWA's beskyttelse eller bistand var bortfaldet på det tidspunkt, hvor den pågældende person forlod dette organs operationsområde, i territorial henseende udelukkende skal tages hensyn til den sektor i operationsområdet, hvor den pågældende person havde sit sidste faktiske opholdssted, eller om de øvrige sektorer i operationsområdet også skal tages i betragtning, således som den forelæggende ret synes at mene.
- 30 I sidstnævnte tilfælde ønsker den forelæggende ret for det andet oplyst, om alle de sektorer, der udgør UNRWA's operationsområde, eller kun visse af disse sektorer skal tages i betragtning, og i givet fald hvilke kriterier der er relevante med henblik på at fastlægge disse. Ifølge den forelæggende ret skal den sektor, hvor den pågældende havde sit sidste faktiske opholdssted, samt de sektorer, til hvilke denne person har en tilknytning, tages i betragtning. Denne tilknytning kan f.eks. følge af materielle forbindelser såsom et tidligere ophold eller tilstedeværelsen af nære slægtninge. Den pågældende person skal derudover have haft en rimelig mulighed for at rejse til og opholde sig i denne sektor, eftersom registreringen hos UNRWA hverken tillægger en opholdsret eller tillader rejser mellem sektorerne i organets operationsområde. For de sektorer, hvortil den pågældende person aldrig har haft en personlig forbindelse, ville det derimod i denne henseende være usandsynligt, at betingelserne for indrejse og ophold er opfyldt, således at enhver hensyntagen til disse sektorer uden videre kan udelukkes.
- 31 For det tredje ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, i hvilket omfang rejser mellem de forskellige sektorer i UNRWA's operationsområde kan påvirke spørgsmålet om, hvorvidt den beskyttelse eller bistand, der ydes af organet, er bortfaldet. Ifølge den forelæggende ret ville udelukkelsen fra flygtningestatus ligeledes kunne udstrækkes til at omfatte en person, der forlader UNRWA's operationsområde – med den begrundelse, at den pågældende befinder sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed i den sektor i operationsområdet, i det foreliggende tilfælde Syrien, hvor vedkommende har sit faktiske opholdssted, og hvor det ikke er muligt for UNRWA at yde personen beskyttelse eller bistand – eftersom denne person er taget til nævnte sektor uden tvingende grund, og selv om personen ikke befandt sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed i den sektor, hvor vedkommende opholdt sig tidligere, i det foreliggende tilfælde Libanon. Dette ville navnlig være tilfældet, hvis personen, henset til de omstændigheder, der forelå, inden personen rejste fra denne sektor, hverken kunne forvente at være omfattet af UNRWA's beskyttelse eller bistand i den nye sektor, i det foreliggende tilfælde Syrien, eller kunne forvente inden for en kortere tidshorisont at kunne vende tilbage til den sektor, hvor den pågældende opholdt sig tidligere, i det foreliggende tilfælde Libanon.
- 32 For det fjerde har den forelæggende ret anført, at det med henblik på at anerkende en person som flygtning i henhold til artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 ikke er tilstrækkeligt, at den pågældende person ikke længere er omfattet af UNRWA's beskyttelse eller bistand på tidspunktet for udrejsen af dette organs operationsområde, men at det også i overensstemmelse med artikel 11, stk. 1, litra f), i direktiv 2011/95, sammenholdt med direktivets artikel 14, stk. 1, på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ansøgningen om international beskyttelse, skal være umuligt for ansøgeren at vende tilbage til nævnte område med henblik på dér på ny at blive omfattet af UNRWA's beskyttelse eller bistand. Muligheden for at vende tilbage til UNRWA's operationsområde skal således allerede tages i betragtning på det tidspunkt, hvor det afgøres at tildele flygtningestatus, for så vidt som det ville være formålsløst at tildele flygtningestatus, hvis denne efterfølgende skal inddrages med det samme.
- 33 I denne henseende ønsker den forelæggende ret således oplyst, om det alene er den sektor i UNRWA's operationsområde, hvor ansøgeren om international beskyttelse havde sit seneste sædvanlige opholdssted, der skal tages i betragtning, eller om der ligeledes skal tages hensyn til andre sektorer i dette område, og i givet fald efter hvilke kriterier disse andre sektorer skal tages i betragtning.

- 34 Ifølge den forelæggende ret skal der indledningsvis tages hensyn til den sektor i UNRWA's operationsområde, hvor ansøgeren havde sit sidste sædvanlige opholdssted, og dernæst til de sektorer, til hvilke ansøgeren har materielle forbindelser, såsom et faktisk ophold eller tilstedeværelsen af nære slægtninge. Endelig skal nævnte ansøger have en rimelig mulighed for adgang til disse sektorer.
- 35 For det femte ønsker den forelæggende ret en afklaring af begrebet »sædvanligt opholdssted« som omhandlet i navnlig artikel 2, litra d) og n), i direktiv 2011/95, idet begrebet kan være afgørende med henblik på at fastslå, om den udelukkelsesgrund, der er fastsat i dette direktivs artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, finder anvendelse.
- 36 På denne baggrund har Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager, Tyskland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal der ved bedømmelsen af, om en statsløs palæstinenser ikke længere modtager beskyttelse eller bistand fra UNRWA i henhold til artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv [2011/95] i territorial henseende alene lægges vægt på det aktuelle operationsområde (Gazastriben, Jordan, Libanon, Syrien, Vestbredden), hvor den statsløse, da vedkommende forlod UNRWA's bemyndigede område, havde faktisk ophold (her: Syrien), eller skal der også inddrages flere af de operationsområder, hvor UNRWA er bemyndiget?
  - 2) Såfremt der ikke alene skal lægges vægt på operationsområdet på udreisetidspunktet: Skal der altid og uafhængigt af andre betingelser lægges vægt på alle operationsområder i det bemyndigede område? I benægtende fald: Skal der alene tages hensyn til flere operationsområder, såfremt den statsløse havde en væsentlig (territorial) tilknytning hertil? Og kræves der for at kunne tale om en sådan tilknytning, at der har været tale om et sædvanligt opholdssted – på tidspunktet for udrejsen eller på et tidligere tidspunkt? Skal der tages hensyn til yderligere omstændigheder i forbindelse med undersøgelsen af, om der er tale om en væsentlig (territorial) tilknytning? I bekræftende fald: Hvilke? Er det afgørende, om den statsløse på det tidspunkt, hvor den pågældende forlod UNRWA's bemyndigede område, havde haft en rimelig mulighed for at rejse til det relevante operationsområde?
  - 3) Har en statsløs, som forlader UNRWA's bemyndigede område, fordi den pågældende på det operationsområde, hvor vedkommende har sit faktiske opholdssted, befinder sig i en særdeles usikker personlig situation, og fordi det i det pågældende område ikke er muligt for UNRWA at give den statsløse beskyttelse eller bistand, også i medfør af artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95/EU uden videre ret til at blive omfattet af dette direktivs bestemmelser, hvis den statsløse tidligere har begivet sig ind på dette operationsområde uden at have befundet sig i en særdeles usikker personlig situation i operationsområdet for sit tidligere ophold og uden efter de foreliggende omstændigheder på tidspunktet for sin udrejse at have kunnet regne med dels at kunne opnå beskyttelse eller bistand fra UNRWA i det operationsområde, som den pågældende nu rejser ind i, dels inden for en overskuelig tidsramme at kunne vende tilbage til det operationsområde, som vedkommende kom fra?
  - 4) Skal der ved vurderingen af spørgsmålet om, hvorvidt en statsløs ikke kan tildeles status som ipso facto-flygtning, fordi betingelserne i artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv [2011/95] som følge af udrejsen fra UNRWA's bemyndigede område ikke længere er opfyldt, alene lægges vægt på operationsområdet for det seneste sædvanlige opholdssted? I benægtende fald: Skal der herudover tilsvarende tages hensyn til de områder, som i medfør af det andet spørgsmål er afgørende i forbindelse med tidspunktet for udrejse? I benægtende fald: Efter hvilke kriterier skal det afgøres, hvilke områder der skal tages hensyn til på tidspunktet for stillingtagen til ansøgningen? Er viljen hos de (statslige eller kvasistatslige) myndigheder i det relevante operationsområde til (igen) at modtage den statsløse en forudsætning for at kunne konkludere, at betingelserne i artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv [2011/95] ikke er opfyldt?

- 5) I tilfælde af, at operationsområdet for det (sidste) sædvanlige ophold er relevant for spørgsmålet om, hvorvidt betingelserne i artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv [2011/95] er opfyldt: Hvilke kriterier er afgørende for konstateringen af sædvanligt ophold? Stilles der krav om et lovligt, af opholdsstaten godkendt ophold? I benægtende fald: Stilles der i hvert fald krav om, at de ansvarlige myndigheder i operationsområdet har kendskab til og accepterer den pågældende statsløses ophold? I bekræftende fald: Er det et krav, at de ansvarlige myndigheder har konkret viden om den enkelte statsløses tilstedeværelse, eller er kendskab til og accept af den pågældendes ophold som del af en større gruppe af personer tilstrækkelig? I benægtende fald: Er alene et længere faktisk ophold tilstrækkeligt?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

- 37 Inden de forelagte spørgsmål besvares, skal det indledningsvis præciseres, således som generaladvokaten har anført i punkt 26 i forslaget til afgørelse, at artikel 12, stk. 1, litra a), i direktiv 2011/95 i det væsentlige svarer til artikel 12, stk. 1, litra a), i direktiv 2004/83, således at retspraksis vedrørende denne sidstnævnte bestemmelse er relevant for fortolkningen af den førstnævnte.
- 38 Det fremgår endvidere af 4., 23. og 24. betragtning til direktiv 2011/95, at Genèvekonventionen udgør hovedhjørnestenen i det internationale retssystem til beskyttelse af flygtninge, og at dette direktivs bestemmelser om betingelserne for tildeling af flygtningestatus og om indholdet heraf blev vedtaget som en vejledning til medlemsstaternes kompetente myndigheder i forbindelse med deres anvendelse af denne konvention på grundlag af fælles begreber og kriterier (jf. analogt dom af 17.6.2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, præmis 37, af 19.12.2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, præmis 42, og af 1.3.2016, Alo og Osso, C-443/14 og C-444/14, EU:C:2016:127, præmis 28).
- 39 Fortolkningen af bestemmelserne i direktiv 2011/95 skal derfor foretages i lyset af direktivets generelle opbygning og formål under iagttagelse af Genèvekonventionen og andre relevante traktater som omhandlet i artikel 78, stk. 1, TEUF. Denne fortolkning skal ligeledes, således som det følger af 16. betragtning til direktiv 2011/95, ske under iagttagelse af de rettigheder, som anerkendes i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (jf. analogt dom af 17.6.2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, præmis 38, af 19.12.2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, præmis 43, og af 1.3.2016, Alo og Osso, C-443/14 og C-444/14, EU:C:2016:127, præmis 29).
- 40 Det bemærkes desuden, at medlemsstaterne i medfør af artikel 46, stk. 3, i direktiv 2013/32 er forpligtet til at udforme deres nationale ret på en sådan måde, at behandlingen af de søgsmål, der er omhandlet i den nævnte bestemmelse, i det mindste i klageprocedurer ved en domstol eller et domstolslignende organ i første instans, omfatter samtlige de faktiske og retlige forhold, som gør det muligt for en sådan retsinstans at foretage en ajourført bedømmelse af det konkrete tilfælde, idet udtrykket »ex-nunc« og adjektivet »fuldstændig«, der er indeholdt i denne bestemmelse, fremhæver retsinstansens forpligtelse til at foretage en bedømmelse, der, hvor det er relevant, tager hensyn til såvel de forhold, som den besluttende myndighed har lagt til grund eller burde have lagt til grund, som nye forhold, der er fremkommet efter vedtagelsen af den afgørelse, som er genstand for søgsmålet. Den beføjelse, som retsinstansen således råder over med henblik på at tage hensyn til nye forhold, som nævnte myndighed ikke har taget stilling til, er omfattet af formålet med direktiv 2013/32, hvormed det, således som det bl.a. fremgår af 18. betragtning hertil, særligt tilsigtes at behandle ansøgninger om international beskyttelse »hurtig[t] [...], dog således at det ikke sker på bekostning af udførelsen af en korrekt og fuldstændig sagsbehandling« (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, præmis 109-113).

- 41 Endelig bemærkes, at den forelæggende ret har stillet sine spørgsmål med udgangspunkt i to forudsætninger, som det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve, hvorefter XT dels i overensstemmelse med artikel 12, stk. 1, litra a), første punktum, i direktiv 2011/95 var omfattet af UNRWA's beskyttelse eller bistand, inden han kom til Tyskland, dels forlod Syrien som følge af den krig, der hersker i dette land.
- 42 Hvad angår artikel 14 i direktiv 2011/95, som den forelæggende ret har nævnt, bemærkes, at selv om det følger af denne bestemmelses stk. 3, litra a), sammenholdt med dette direktivs artikel 12, stk. 1, litra a), at muligheden for at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand kan begrunde, at en flygtningestatus tilbagekaldes, efter at den er blevet tildelt, hvilken mulighed ligeledes kan vurderes inden for rammerne af den fuldstændige ex-nunc-undersøgelse, der er omhandlet i nærværende doms præmis 40, på tidspunktet for vedtagelsen af en afgørelse om tildeling af flygtningestatus, kan nævnte artikel 14, som netop forudsætter, at flygtningestatus allerede er blevet tildelt, derimod ikke finde anvendelse på denne afgørelse.
- 43 Det er i lyset af disse betragtninger, at de forelagte spørgsmål skal besvares.

Det første, det andet og det fjerde spørgsmål

- 44 Med det første, det andet og det fjerde spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at det med henblik på at afgøre, om UNRWA's beskyttelse eller bistand er bortfaldet, alene er den sektor i UNRWA's operationsområde, hvor en statsløs af palæstinensisk oprindelse havde sit faktiske opholdssted på tidspunktet for sin udrejse af nævnte operationsområde, der skal tages i betragtning, eller om der ligeledes skal tages andre sektorer i operationsområdet i betragtning og i givet fald hvilke af disse.
- 45 Med henblik på at besvare disse spørgsmål bemærkes, at det fremgår af artikel 12, stk. 1, litra a), første punktum, i direktiv 2011/95, at en tredjelandsstatsborger eller statsløs er udelukket fra at blive anerkendt som flygtning, »hvis den pågældende falder inden for anvendelsesområdet for artikel 1, afsnit D, i Genèvekonventionen om beskyttelse eller bistand fra andre FN-organer eller -agenturer end De Forenede Nationers Højkommissær for Flygtninge«.
- 46 Genèvekonventionens artikel 1, afsnit D, stk. 1, bestemmer, at denne konvention ikke finder anvendelse på personer, som »for nærværende nyder« beskyttelse eller bistand »fra andre organer eller institutioner under De Forenede Nationer end De Forenede Nationers Højkommissær for Flygtninge«.
- 47 UNRWA, der er et andet organ under De Forenede Nationer end De Forenede Nationers Højkommissær for Flygtninge, er blevet oprettet for at beskytte og yde bistand til palæstinensere i disses egenskab af »Palæstinaflygtninge«. UNRWA's mandat, der – som generaladvokaten har anført i punkt 4 i forslaget til afgørelse – er blevet forlænget frem til den 30. juni 2023, omfatter UNRWA's operationsområde, der består af fem sektorer, nemlig Gazastriben, Vestbredden (herunder Østjerusalem), Jordan, Libanon og Syrien.
- 48 En person såsom XT, der er registreret hos UNRWA, er således berettiget til beskyttelse og bistand fra dette organ med henblik på at sikre den pågældendes velbefindende som flygtning (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, præmis 84).
- 49 På grund af denne særlige flygtningestatus, der er indført på de nævnte områder i Mellemøsten for palæstinensere, er personer, som er registreret hos UNRWA, i medfør af artikel 12, stk. 1, litra a), første punktum, i direktiv 2011/95, der svarer til Genèvekonventionens artikel 1, afsnit D, stk. 1, principielt udelukket fra at blive anerkendt som flygtninge i EU (dom af 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, præmis 85).

- 50 Når dette er sagt, følger det af artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95, der svarer til Genèvekonventionens artikel 1, afsnit D, stk. 2, at udelukkelsen ophører med at gælde, når en person, der har ansøgt om international beskyttelse i EU, ikke længere nyder beskyttelse eller bistand fra UNRWA (dom af 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, præmis 85).
- 51 Som fastslået af Domstolen finder artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 anvendelse, når det på grundlag af en individuel vurdering af samtlige relevante forhold viser sig, at den pågældende statsløse af palæstinensisk oprindelse befinder sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, og at det er umuligt for UNRWA, hvis beskyttelse den berørte har påberåbt sig, at sikre den pågældende levevilkår, som er i overensstemmelse med organets opgave, hvorved denne statsløse person på grund af omstændigheder, der ikke er udtryk for vedkommendes vilje, således tvinges til at forlade UNRWA's operationsområde. I dette tilfælde skal den nævnte statsløse, medmindre den pågældende er omfattet af en af de øvrige udelukkelsesgrunde, som er anført i direktivets artikel 12, stk. 1, litra b), artikel 12, stk. 2, og artikel 12, stk. 3, og uden nødvendigvis at skulle godtgøre, at vedkommende har en velbegrundet frygt for forfølgelse som omhandlet i nævnte direktivs artikel 2, litra d), uden videre have ret til at blive omfattet af direktivets bestemmelser (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).
- 52 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 36 i forslaget til afgørelse, henviser hverken artikel 12, stk. 1, litra a), i direktiv 2011/95 eller Genèvekonventionens artikel 1, afsnit D, til den omhandlede persons opholdssted, idet disse bestemmelser er begrænset til at omhandle den omstændighed, at personen er omfattet af UNRWA's beskyttelse eller bistand, eller til, at denne beskyttelse eller bistand er bortfaldet.
- 53 Det følger således af selve disse bestemmelsers ordlyd, at de kræver, at det tages i betragtning, om den pågældende person har mulighed for at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand på hele det område, der omfattes af dette organs mandat, hvilket område udgør UNRWA's operationsområde, der består af fem sektorer, som anført i nærværende doms præmis 6.
- 54 En sådan fortolkning bekræftes desuden af retspraksis, hvoraf følger, at i den situation, hvor en person, der har forladt UNRWA's operationsområde og indgivet en ansøgning om international beskyttelse i EU, i det nævnte område nyder faktisk beskyttelse eller bistand fra UNRWA, som gør det muligt for denne at opholde sig dér i sikkerhed under værdige levevilkår og uden at risikere at blive udvist til det område, hvor den pågældende havde sit sædvanlige opholdssted, så længe vedkommende ikke er i stand til at vende sikkert tilbage dertil, kan den myndighed, som er kompetent til at træffe afgørelse om ansøgningen, således ikke anse personen for at være blevet tvunget til at forlade UNRWA's operationsområde på grund af omstændigheder, der ikke er udtryk for den pågældende persons vilje. I overensstemmelse med artikel 12, stk. 1, litra a), i direktiv 2011/95 skal den nævnte person i dette tilfælde udelukkes fra at blive anerkendt som flygtning i EU (dom af 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, præmis 134).
- 55 Når dette er sagt, skal spørgsmålet om, hvorvidt det faktisk er umuligt for UNRWA at sikre den pågældende person levevilkår, som er i overensstemmelse med organets opgave, og hvorvidt UNRWA's beskyttelse eller bistand som følge heraf er bortfaldet for så vidt angår denne person, vurderes på grundlag af en individuel vurdering af samtlige relevante forhold, således som det i det væsentlige fremgår af den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 51.
- 56 Inden for rammerne af denne vurdering skal de kompetente administrative eller retslige myndigheder navnlig efterprøve, om den pågældende person konkret har mulighed for at modtage denne beskyttelse eller bistand.
- 57 Spørgsmålet om, hvorvidt en statsløs af palæstinensisk oprindelse har mulighed for at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand, afhænger ikke kun af dette organs kapacitet til at yde en sådan beskyttelse eller bistand til den pågældende statsløse i en given sektor i organets operationsområde,

men også af den konkrete mulighed for denne statsløse til at få adgang til det område, der er omfattet af denne sektor, eller endog af muligheden for igen at kunne indrejse i operationsområdet, hvis den pågældende er udrejst herfra.

- 58 I denne henseende bemærkes, som det følger af forelæggelsesafgørelsen, at den omstændighed, at en statsløs af palæstinensisk oprindelse er registreret hos UNRWA, ikke medfører, at den pågældende har ret til at indrejse i eller færdes inden for dette operationsområde ved at rejse fra en sektor til en anden i dette område. UNRWA er nemlig ikke bemyndiget til at tillade statsløse af palæstinensisk oprindelse adgang til de fem sektorer i det nævnte operationsområde, idet disse sektorer henhører under forskellige selvstændige stater eller områder.
- 59 Under disse omstændigheder skal den besluttende myndighed og den retsinstans, for hvilken der er indbragt en sag til prøvelse af denne myndigheds afgørelse, tage hensyn til alle relevante forhold vedrørende den omhandlede situation, der gør det muligt at afklare spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende statsløse palæstinenser på det tidspunkt, hvor den pågældende forlod UNRWA's operationsområde, havde en konkret mulighed for at opnå adgang til en af de fem sektorer i UNRWA's operationsområde med henblik på at modtage dette organs beskyttelse eller bistand.
- 60 Med henblik herpå er den omstændighed, at denne statsløse er indehaver af en ret til at opnå en opholdstilladelse i den stat eller på det selvstændige område, hvorunder den pågældende sektor i UNRWA's operationsområde henhører, et forhold, som bevidner, at denne statsløse person har mulighed for adgang til denne sektor og således kan modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand, for så vidt som dette organ er i stand til at yde den pågældende beskyttelse eller bistand i denne samme sektor.
- 61 Såfremt en sådan ret ikke består, kan det være en relevant omstændighed, at denne samme statsløse person har en familiemæssig tilknytning til en given sektor i UNRWA's operationsområde, har haft sit faktiske eller sædvanlige opholdssted i denne sektor eller har opholdt sig dér, inden den pågældende forlod sektoren, for så vidt som de pågældende stater eller områder finder, at sådanne forhold er tilstrækkelige for, uafhængigt af tildelingen af enhver form for opholdstilladelse, at undlade at forhindre en statsløs af palæstinensisk oprindelse i at opnå adgang til og opholde sig i sikkerhed på deres område.
- 62 Der skal ligeledes tages hensyn til alle forhold, såsom erklæringer fra og praksis hos myndighederne i nævnte stater og områder, som indebærer en holdningsændring over for statsløse af palæstinensisk oprindelse, herunder når disse myndigheder ved disse erklæringer og former for praksis giver udtryk for, at de ikke længere har til hensigt at tolerere disse statsløses tilstedeværelse på deres område, eftersom disse statsløse ikke har ret til ophold.
- 63 Hvis det fremgår af vurderingen af alle relevante forhold vedrørende den omhandlede situation, herunder navnlig de forhold, der er nævnt i nærværende doms præmis 59-62, at den pågældende statsløse palæstinenser havde en konkret mulighed for at opnå adgang til og opholde sig i sikkerhed i en af sektorerne i UNRWA's operationsområde, hvor nævnte organ var i stand til at yde den pågældende beskyttelse eller bistand, kan UNRWA's beskyttelse eller bistand ikke anses for at være bortfaldet som omhandlet i artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95.
- 64 Hvad angår spørgsmålet om, hvilken sektor i UNRWA's operationsområde der skal tages i betragtning med henblik på at fastslå, om de betingelser, der begrundes, at der uden videre tildeles flygtningestatus, ikke længere er opfyldt fra det tidspunkt, hvor den pågældende person forlod nævnte sektor, og inden der endeligt er truffet afgørelse om den pågældendes ansøgning om flygtningestatus, bemærkes i øvrigt, at den forelæggende ret synes at have lagt den forudsætning til grund, at artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 fandt anvendelse på sagsøgeren i hovedsagen på det tidspunkt, hvor han forlod nævnte operationsområde, idet UNRWA's beskyttelse eller bistand var bortfaldet,

men at bestemmelsen eventuelt ikke længere finder anvendelse på ham på det tidspunkt, hvor den ret, for hvilken afgørelsen om at give afslag på tildeling af flygtningestatus er indbragt, træffer afgørelse i sagen.

- 65 I denne henseende har den forelæggende ret præciseret, at den i overensstemmelse med national ret i asylsager tager hensyn til den retlige og faktiske situation, der foreligger på det tidspunkt, hvor den tager stilling til den tvist, der er indbragt for den, således at den ligeledes skal tage hensyn til nye forhold, der forelå på tidspunktet for det seneste retsmøde i sagen, eller, såfremt et sådant ikke har været afholdt, på det tidspunkt, hvor den træffer sin afgørelse, idet en sådan mulighed ligeledes er fastsat i artikel 46, stk. 3, i direktiv 2013/32, således som det fremgår af nærværende doms præmis 40.
- 66 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål er det tilstrækkeligt at bemærke – i lighed med det af generaladvokaten i punkt 52 i forslaget til afgørelse og med det af samtlige de procesdeltagere, der har indgivet skriftlige indlæg, anførte – at der intet grundlag er for at antage, at undersøgelsen af spørgsmålet om, hvorvidt UNRWA's beskyttelse eller bistand fortsat er bortfaldet i medfør af artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 på det tidspunkt, hvor retten træffer afgørelse i den sag, der er anlagt til prøvelse af en afgørelse om afslag på tildeling af flygtningestatus, skal foretages på grundlag af andre forhold end dem, der er nævnt i nærværende doms præmis 53-63.
- 67 Henset til det ovenstående skal det første, det andet og det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at der med henblik på at afgøre, om UNRWA's beskyttelse eller bistand er bortfaldet, inden for rammerne af en individuel vurdering af samtlige relevante forhold vedrørende den omhandlede situation skal tages hensyn til alle sektorer i UNRWA's operationsområde, som en statsløs af palæstinensisk oprindelse, der har forladt operationsområdet, har en konkret mulighed for at opnå adgang til og for at opholde sig i sikkerhed i.

Det tredje spørgsmål

- 68 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at UNRWA's beskyttelse eller bistand bortfalder, når en statsløs af palæstinensisk oprindelse har forladt UNRWA's operationsområde ved at forlade en sektor i dette operationsområde, hvor den pågældende befandt sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, og hvor dette organ ikke var i stand til at yde denne statsløse sin beskyttelse eller bistand, selv om den statsløse person dels frivilligt var rejst til denne sektor fra en anden sektor i nævnte operationsområde, hvor den pågældende ikke befandt sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, dels hverken kunne forvente at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand i den sektor, hvortil den pågældende rejste, eller kunne forvente inden for en kortere tidshorisont at kunne vende tilbage til den sektor, som vedkommende forlod.
- 69 Med henblik på at besvare dette spørgsmål bemærkes indledningsvis, at det forhold, at Genèvekonventionens artikel 1, afsnit D, hvortil artikel 12, stk. 1, litra a), første punktum, i direktiv 2011/95 henviser, begrænser sig til fra sit anvendelsesområde at udelukke personer, som »for nærværende nyder« beskyttelse eller bistand fra andre organer eller institutioner under De Forenede Nationer end De Forenede Nationers højkommissær for flygtninge, ikke kan fortolkes således, at det blotte fravær eller den frivillige udrejse fra UNRWA's operationsområde er tilstrækkeligt til, at den i denne bestemmelse fastsatte udelukkelse fra flygtningestatus er ophørt (jf. analogt dom af 19.12.2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, præmis 49).
- 70 Såfremt det forholdt sig således, ville en asylansøger som omhandlet i artikel 2, litra c), i direktiv 2013/32, der indgiver sin ansøgning på en medlemsstats område, og som derfor er fysisk fraværende fra UNRWA's operationsområde, nemlig aldrig være omfattet af den i artikel 12, stk. 1, litra a), i

direktiv 2011/95 fastsatte grund til udelukkelse fra flygtningestatus, hvilket ville indebære, at en sådan udelukkelsesgrund ville blive berøvet enhver effektiv virkning (jf. analogt dom af 19.12.2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, præmis 50).

- 71 Den antagelse, hvorefter en frivillig udrejse fra UNRWA's operationsområde og dermed et frivilligt afkald på bistand ydet af denne udløser anvendelsen af artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95, ville i øvrigt være i strid med det formål, som forfølges med Genèvekonventionens artikel 1, afsnit D, stk. 1, der tilsigter at udelukke alle de personer, som nyder en sådan bistand, fra denne konventions ordning (jf. analogt dom af 19.12.2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, præmis 51).
- 72 Det følger endvidere af den i nærværende doms præmis 54 nævnte retspraksis, at det ikke kan antages, at en udrejse fra UNRWA's operationsområde, der sker ved, at en given sektor i dette operationsområde forlades, er ufrivillig, hvis den omhandlede person havde mulighed for at opnå adgang til en anden sektor i operationsområdet med henblik på konkret at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand.
- 73 I den sag, der gav anledning til dom af 25. juli 2018, Alheto (C-585/16, EU:C:2018:584), forlod sagsøgeren i hovedsagen Gazastriben under den væbnede konflikt, der pågik mellem Staten Israel og Hamas, som er en organisation, der kontrollerer Gazastriben, for at bringe sig i sikkerhed i Jordan, det land, hvor hun opholdt sig, og hvorfra hun tog til Bulgarien. Domstolen fandt, at det ikke kunne udelukkes, at UNRWA skulle være i stand til i Jordan at yde en hos organet registreret person levevilkår, der stemmer overens med dets opgave, efter at personen var flygtet fra Gazastriben, således at denne person kunne opholde sig dér i sikkerhed under værdige levevilkår og uden at risikere at blive udvist til et område, hvortil den pågældende ikke var i stand til at vende sikkert tilbage. Såfremt disse omstændigheder faktisk måtte vise sig at foreligge, kunne en person som sagsøgeren i hovedsagen ifølge Domstolen ikke anses for at være blevet tvunget til at forlade UNRWA's operationsområde på grund af omstændigheder, der ikke var udtryk for den pågældende persons vilje (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, præmis 132-134).
- 74 Det kan ikke forholde sig anderledes i et tilfælde, hvor en statsløs af palæstinensisk oprindelse, som beslutter at forlade en sektor i UNRWA's operationsområde, hvor han ikke befinder sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, og hvor han er omfattet af dette organs beskyttelse eller bistand, med henblik på at rejse til en anden sektor i operationsområdet, hvor han på grundlag af de konkrete oplysninger, som han har om denne sektor, hverken med rimelighed kan forvente at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand eller at kunne vende tilbage til den sektor, som han forlod, inden for en kortere tidshorisont. En sådan frivillig rejse fra den første sektor til den anden sektor gør det således ikke muligt at anse en sådan statsløs for at have været tvunget til at forlade UNRWA's operationsområde betragtet under ét i et tilfælde, hvor den pågældende efterfølgende forlader denne anden sektor for at indrejse på Unionens område.
- 75 Det tilkommer dermed den forelæggende ret inden for rammerne af en individuel vurdering af samtlige relevante forhold vedrørende den i hovedsagen omhandlede situation, herunder navnlig de konkrete oplysninger vedrørende forholdene i Syrien, som XT havde til rådighed på det tidspunkt, hvor han forlod Libanon, at efterprøve, om denne udrejse skete under sådanne betingelser som beskrevet i nærværende doms præmis 74. Hvis dette er tilfældet, kan XT nemlig ikke anses for at have været tvunget til at forlade UNRWA's operationsområde betragtet under ét, da han efterfølgende forlod Syrien.
- 76 Når dette er sagt, kan Domstolen på grundlag af de oplysninger, der er indeholdt i anmodningen om præjudiciel afgørelse og i de sagsakter, som er fremlagt for Domstolen, give den forelæggende ret vejledning med hensyn til de forhold, der kan være relevante med henblik på denne vurdering.

- 77 I det foreliggende tilfælde fremgår det af nævnte anmodning, at XT har hævdet, at han forlod Libanon som følge af, at han ikke havde en gyldig opholdstilladelse, samt som følge af, at de libanesiske sikkerhedsstyrker forstærkede deres kontroller, hvilket indebar, at de, såfremt der ikke forelå en sådan opholdstilladelse, sendte personer såsom XT tilbage til den syriske grænse.
- 78 For så vidt som den forelæggende ret ønsker oplyst, hvilken betydning de oplysninger har, hvorefter XT, henset til de forhold, der herskede på det tidspunkt, hvor han forlod Libanon, hverken kunne forvente at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand i Syrien eller at kunne vende tilbage til Libanon, hvor han opholdt sig tidligere, inden for en kortere tidshorisont, bemærkes desuden, at sådanne forhold, for at kunne være relevante med henblik på den i nærværende doms præmis 75 nævnte individuelle vurdering, med rimelighed skal kunne forudses på tidspunktet for afrejsen. En person som XT skal således råde over konkrete oplysninger vedrørende situationen i UNRWA's operationsområde. I denne henseende skal der også tages hensyn til den pludselige og uforudsigelige karakter af denne situations udvikling, såsom lukningen af grænserne mellem sektorerne i operationsområdet eller udbruddet af konflikter i en af disse sektorer.
- 79 Med hensyn til de forhold, der er nævnt i nærværende doms præmis 77 og 78, og forudsat, at disse oplysninger er korrekte, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve, synes XT's rejse fra Libanon til Syrien ikke at være sket under de betingelser, der er beskrevet i nærværende doms præmis 74, således at hans udrejse fra UNRWA's operationsområde betragtet under ét ikke var frivillig.
- 80 Henset til det ovenstående skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at UNRWA's beskyttelse eller bistand ikke kan anses for at være bortfaldet, når en statsløs af palæstinensisk oprindelse har forladt UNRWA's operationsområde ved at forlade en sektor i dette operationsområde, hvor den pågældende befandt sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, og hvor dette organ ikke var i stand til at yde denne statsløse sin beskyttelse eller bistand, hvis den statsløse person dels frivilligt var rejst til denne sektor fra en anden sektor i nævnte operationsområde, hvor den pågældende ikke befandt sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, og hvor den pågældende kunne modtage dette organs beskyttelse eller bistand, dels på grundlag af konkrete oplysninger, som den pågældende var i besiddelse af, hverken med rimelighed kunne forvente at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand i den sektor, hvortil den pågældende rejste, eller kunne forvente inden for en kortere tidshorisont at kunne vende tilbage til den sektor, som vedkommende forlod, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Det femte spørgsmål

- 81 Henset til besvarelsen af det første, det andet og det fjerde spørgsmål er det uforholdsmæssigt at besvare det femte spørgsmål.

Sagsomkostninger

- 82 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en**

ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse skal fortolkes således, at der med henblik på at afgøre, om den beskyttelse eller bistand, der ydes af De Forenede Nationers Nødhjælps- og Arbejdsagentur for palæstinensiske Flygtninge i Mellemøsten (UNRWA), er bortfaldet, inden for rammerne af en individuel vurdering af samtlige relevante forhold vedrørende den omhandlede situation skal tages hensyn til alle sektorer i UNRWA's operationsområde, som en statsløs af palæstinensisk oprindelse, der har forladt operationsområdet, har en konkret mulighed for at opnå adgang til og for at opholde sig i sikkerhed i.

- 2) Artikel 12, stk. 1, litra a), andet punktum, i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at UNRWA's beskyttelse eller bistand ikke kan anses for at være bortfaldet, når en statsløs af palæstinensisk oprindelse har forladt UNRWA's operationsområde ved at forlade en sektor i dette operationsområde, hvor den pågældende befandt sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, og hvor dette organ ikke var i stand til at yde denne statsløse sin beskyttelse eller bistand, hvis den statsløse person dels frivilligt var rejst til denne sektor fra en anden sektor i nævnte operationsområde, hvor den pågældende ikke befandt sig i en alvorlig tilstand af personlig usikkerhed, og hvor den pågældende kunne modtage dette organs beskyttelse eller bistand, dels på grundlag af konkrete oplysninger, som den pågældende var i besiddelse af, hverken med rimelighed kunne forvente at modtage UNRWA's beskyttelse eller bistand i den sektor, hvortil den pågældende rejste, eller kunne forvente inden for en kortere tidshorisont at kunne vende tilbage til den sektor, som vedkommende forlod, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Underskrifter